

Szarvas és Vidéke Takarékszövetkezet

Ötven év az ügyfelek szolgálatában

Megalapításának 50. évfordulójára emlékezett a Szarvas és Vidéke Takarékszövetkezet június 2-án, az Árpád-szállóban rendezett ünnepségen. A rendezvényen jelen volt Domokos László, országgyűlési képviselő, Babák Mihály Szarvas polgármestere, Frankó János Csabacsüd polgármestere, Hamza Zoltán Békésszentandrás polgármestere, az együttműködő partnerek, vállalkozók, tagok és dolgozók, az ünneplőket levélben köszöntötte Földesi Zoltán országgyűlési képviselő. Itt hangzott el a takarékszövetkezet elnökének S. Farkas Pálnéknak visszaemlékezése, melyet – a takarékszövetkezet ötven évének történetét – mostani és következő számainkban közlünk.

Tisztelt Ünneplő Közönség! Hölgyeim és Uraim!

Nagy megtiszteltetés számomra, hogy a takarékszövetkezet megalapításának ötvenedik évfordulója alkalmából rendezett ünnepségek részese lehetek.

A mai napon az a tisztem, hogy felidézzem az elmúlt ötven év jelentősebb állomásait, és napjainkban betöltött szerepünket. Lássuk honnan indultunk, hova értünk.

Ahhoz, hogy méltó helyén és rangján ünnepelhesük a takarékszövetkezetet, mint pénzügyintézetet, engedjenek meg egy rövid áttekintést a magyar szövetkezeti bankszektor létrejöttét és rendeltetését illetően.

A takarékszövetkezetek a pénzügyintézeti rendszer fontos, de sajátos részét képezik. Múltjuk és történetük olyan tanulságot rejt magában, sok-sok olyan tapasztalattal szolgál, amely nemcsak a jelen, de a jövő formálásában is nélkülözhetetlen szerepet tölt be.

Magyarországon az első szövetkezetek a hitelszövetkezetek voltak, amelyeket akkoriban hitelegyletnek neveztek. Az első hitelszövetkezetet az erdélyi szászok alapították Besztercén 1851-ben.

Az anyaországban csak az 1860-as évek közepén indult meg a hitelszövetkezetek szervezése Győrött. 23 év alatt 558 hitelszövetkezet alakult.

Az Országos Központi Hitelszövetkezet /OKH/ alakuló közgyűlését 1898. december 4-én tartotta Budapesten. Törvényben meghatározott célja az, hogy a mezőgazdasági és ipari hitelszövetkezetek ügyét előmozdítsa, hiteligenyét kielégítse,

Tőkeelhelyezéseit és forrásait elsősorban az alap- és tartaléktőkeből meríti. A pénzforrások második csoportját azok a betétjellegű pénzek alkotják, amelyeket az állam, az egyes hatóságok, egyéb jogi személyek vagy magánosok helyeztek el kamat ellenében.

Emellett az ország egyéb nagy pénzügyintézeteitől folyószámlahitelt is kapott. Nagy jelentősége volt a kamatozó kötvénynek, amelyeket a hitelszövetkezetek útján írásbeli kötelezvények ellenében szerzett kölcsönkövetelése alapján bocsátott ki.

Tőkét kizárólag a köteléki hitelszövetkezetek útján nyújtott kölcsönök formájában helyezte ki. Kölcsönformák: váltókölcsönök, kötelezvénykölcsönök, folyószámla hitelek. Jelentős hiteleket folyósított az állam, különösen a földművelésügyi kormányzat megbízásából is.

A hitelszövetkezeteket is érintették a II. világháború pusztításai, épületekben, berendezésekben nagy károk keletkeztek, de a többsége mégis átvészelte a háború viharát, de a háborút követő infláció okozta azonban a legnagyobb kárt.

A rövidesen tombolóvá vált infláció, a pénzérték óráról-órára való zuhanása miatt már nem lehetett sem a hitel közvetítéséről, sem a betét gyűjtéséről szó.

A háború után, a földosztás következtében azonban újra megnövekedett az igény a vidéki, falusi bankszolgáltatások iránt, hiszen az új gazdák fejlesztési és termelési hitel nélkül voltak, helyre kellett állítani a háború okozta károkat, miközben a gazdák hitelképessége hiányzott. Az egyetlen megoldást a hitelszövetkezetek jelentették, hiszen kiterjedt hálózatuk volt, bizalmi alapon működtek a szomszédossági elv betartásával, nagy-lelkű, emberbarát működésük pedig viszonylag kedvező kamatú hiteleket tettek lehetővé.

Az 1948-50-es években nagyarányú egyesítések mentek végbe, 1950-től kezdve a lakossági betét-hitel kapcsolatok, majd 1952-ben a Magyar Nemzeti Bankba történő beolvastatásukkal a hitelszövetkezetek is megszűntek.

Rendeleti parancsra az Országos Takarékpénztár kapta meg az összes természetes személlyel kapcsolatos bankügyletek kizárólagos jogát. A hitelszövetkezetek az összes egyéni betétet és hitelt átadni kényszerültek az OTP-nek.

A hitelszövetkezetek utasításra történt, állami erőszakkal való megszüntetése után egyre nyilvánvalóbbá vált, hogy az OTP nem képes a kisteleplések pénzügyi szolgáltatásokkal való ellátására. Egyre több jele mutatkozott annak, hogy szükség van a falusi hitelélet újbóli életre hívására.

Az országban több helyen is javasolták az új alapokon álló lakossági szövetkezeti pénzügyintézet megszervezését. A Szövetkezetek Országos Szövetsége felkarolta ezeket a kezdeményezéseket, a Pénzügyminisztériummal, a Magyar Nemzeti Bankkal és az Országos Takarékpénztárral együttműködve elindította a takarékszövetkezetek szervezését engedélyező jogszabály és alapszabály előkészítését.

Ekkor születette meg az 1091/1956. számú MT. határozat, amely a mezőgazdasági szövetkezeti átszervezést szorgalmazta ugyan, de mintegy mellékesen kitért arra, hogy a falusi lakosság takarékszövetkezetek létesítésére irányuló kezdeményezéseit helyesli.

Rövidesen kiadásra került a pénzügyminiszter 11/1956. számú rendelete a falusi takarékszövetkezetekről. „Annak érdekében, hogy a falusi lakosság - elsősorban a parasztság - megtakarításait saját szövetkezete útján is összegyűjtthesse és átmenetileg jelentkező indokolt hitelszükségletét a kölcsönös segítség elve alapján közvetlenül kielégíthesse. A Minisztertanács határozata alapján a községekben takarékszövetkezetet lehet szervezni. Ugyanakkor deklarálta, hogy a „takarékszövetkezeteknél elhelyezett betéte-kért az állam szavatol”.

Számlavezetéssel és az ellenőrzéssel a legjelentősebb konkurenst, az OTP-t bízta meg és az OTP-re ruházott minden hatósági jogkört is.

Ezen egyébként a 29/1971. számú PM. rendelet változtatott, amely a takarékszövetkezetek ágazati irányítását a pénzügyminiszter feladatává tette. Az ágazati ellenőrzést és a statisztikai összesítést azonban továbbra is az OTP végezte a Pénzügyminisztérium megbízásából. 26 évet kellett várniuk a takarékszövetkezeteknek arra, hogy kikerüljenek az OTP felügyelete alól, mert ezt az állapotot csak a 86/1982. sz. PM. rendelet szüntette meg. *(folytatjuk)*

